

Errors and Difficulties in Expressing Emotions in Chinese by Uzbek Students

Muminova Shaxlo Ziyod qizi

1st-year Student Uzbekistan State University of World Languages

Scientific Supervisor: Amirjonova Charos Qobiljon qizi

Lecturer, Department of Chinese Philology Uzbekistan State University of World
Languages

Abstract: Nowadays, learning foreign languages is very important. In particular, the Chinese language is becoming more and more popular as one of the most spoken languages in the world. Many students in Uzbekistan are also interested in learning this language. Due to the grammatical, cultural and lexical differences between Chinese and Uzbek, students face problems in expressing emotions correctly. In particular, the correct use of emotional words, tone, and context are the most common causes of errors. This article analyzes the main mistakes and difficulties encountered by Uzbek students in the process of expressing emotions in Chinese. The article shows these problems through simple examples and gives recommendations on how to alleviate them.

Key words: linguistic errors, 太 (tai), 很 (hen), 非常 (feichang), 最 (zui), cultural differences, social communication, slang words, idioms.

O'zbek talabalari tomonidan xitoy tilida emotsiyalarni ifodalashdagi xatolar va qiyinchiliklar

Muminova Shaxlo Ziyod qizi

O`ZDJTU 1-kurs talabasi

Ilmiy rahbar: Amirjonova Charos Qobiljon qizi

O`zbekiston davlat jahon tillari universiteti Xitoy filologiyasi kafedراسи o`qituvchisi

Annotatsiya: Hozirgi kunda chet tillarini o`rganish juda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Jumladan, xitoy tili dunyoda eng ko`p so`zlashadigan tillardan biri sifatida

tobora ommalashib bormoqda. O'zbekistonda ham ko'plab talabalar ushbu tilni o'rganishga qiziqish bildirmoqda. Xitoy tili va o'zbek tili o'rtasidagi grammatik, madaniy va leksik farqlar sababli talabalar emotsiyalarni to'g'ri ifodalashda muammolarga duch keladi. Ayniqsa, hissiyotlarni ifodalovchi so'zlar, ohang va kontekstni to'g'ri ishlatish eng ko'p xatoga sabab bo'ladi. Ushbu maqolada o'zbek talabalari tomonidan xitoy tilida emotsiyalarni ifodalash jarayonida uchraydigan asosiy xatolar va qiyinchiliklar tahlil qilinadi. Maqolada oddiy misollar orqali bu muammolar ko'rsatiladi va ularni yengillashtirish bo'yicha tavsiya beriladi.

Kalit so'zlar: lingvistik xatolar, 太 (tai), 很 (hen), 非常 (feichang), 最 (zui), madaniy farqlar, ijtimoiy muloqot, jargon so'zlar, iboralar.

Kirish. O'zbek talabalari xitoy tilida o'z emotsiyalarini ifodalashda ko'p qiyinchiliklarga duch kelishadi. Eng ko'p uchraydigan muammolardan biri bu **lingvistik xatolar**dir. Chunki xitoy tilida so'z tartibi juda ham muhim bo'lib, kichik o'zgarishlar ham gap ma'nosini buzib yuborishi mumkin. Xitoy tilida emotsiyalarni kuchaytiruvchi so'zlardan foydalanamiz. Masalan, "men xursandman" xitoy tilida "我很开心" deb aytiladi, lekin talabalar ba'zan "我开心很" yoki "我开心是" deb yozib qo'yishadi. Bu esa grammatik jihatdan noto'g'ri hisoblanadi.

Andi Susilo (2019) Xitoy tilidagi sifat darajalarini solishtirdi. Birinchi qismda u umumiy birikmalarni solishtirdi. Ikkinchi bo'limda to'rt darajaning grammatik vazifasi va semantik xususiyatlari alohida taqqoslangan: hen- juda; tai – juda (kuchli); youdian - biroz; zui - eng. Qín Chén (秦晨) (2021) Jinán Dàxué (暨南大学) universitetining Xitoy tili va madaniyati kollejining Tillararo korpusidan to'plangan talabalar tomonidan tuzilgan tai (juda) so'z xatosi jumllarini tahlil qildi va quyidagi yetti turdagi xatolikni aniqladi: tanlash, noto'g'ri tartiblash, joylashish, qo'shish, matn terish xatolari, o'tkazib yuborish, qorishmalar. Tekshiruv besh toifadagi qo'shimchalarning noto'g'ri

ishlatilishini aniqladi, jumladan, darajalar hen (juda) va tai (shuningdek) noto'g'ri qo'llanilishi va sabab salbiy ko'chirma ekanligini aniqladi.

Xitoy tilida daraja so'zlari (ravishlar) sifat yoki fe'llarning intensivligini ko'rsatish uchun ishlatiladi va ularning farqlari asosan intensivlik darajasiga (kuchli, o'rtacha, zaif) bog'liq. Asosiy daraja so'zlari va ularning farqlari:

1. 很 (hěn) - Juda / Ancha. Ko'p holatlarda "juda" ma'nosini bersa-da, ko'pincha shunchaki gapni bog'lash yoki sifatni ta'kidlash uchun ishlatiladi, intensivligi pastroq. Misol: 她很漂亮 (Tā hěn piàoliang) - U juda/ancha chiroyli.

2. 非常 (fēicháng) - Juda ham / Favqulodda. Farqi: 很 (hěn) ga qaraganda kuchliroq darajani bildiradi. O'ta yuqori intensivlikni ifodalaydi. Misol: 这个问题非常重要 (Zhègè wèntí fēicháng zhòngyào) - Bu masala juda ham muhim.

3. 特别 (tèbié) - Ayniqsa / Juda ham. Farqi: Fēicháng kabi kuchli, lekin ko'proq ajratib ko'rsatish (ayniqsa) ma'nosini beradi. Misol: 我特别喜欢吃中国菜 (Wǒ tèbié xǐhuān chī Zhōngguó cài) - Men ayniqsa xitoy taomlarini yeyishni yaxshi ko'raman.

4. 太 (tài) - Juda / Haddan tashqari. Farqi: Ko'pincha his-tuyg'u yoki qoniqmaslikni ifodalaydi, ko'pincha "太...了" (tài...le) qolipi bilan ishlatiladi. Misol: 太贵了 (Tài guì le) - Haddan tashqari qimmat.

5. 有点儿 (yǒudiǎnr) - Biroz / Sal. Farqi: Salbiy sifatlar bilan ko'p ishlatiladi, intensivligi past (zaif). Misol: 有点儿冷 (Yǒudiǎnr lěng) - Biroz sovuq.

Muhim qoidalar: 很 (hěn) bilan bir bo'g'inli sifatlar ko'p ishlatiladi (masalan, 很美 - hěn měi). 太 (tài) odatda gap oxirida 了 (le) bilan qo'llaniladi. Shuningdek, “太” so'zi ko'pincha noto'liq ishlatiladi. Masalan, “这个太好了” (bu juda yaxshi) to'g'ri, lekin talabalar “太好” deb gapni tugatmasdan ishlatib yuborishi mumkin. Yoki yana bir misol keltirsak: “这么热闹啊?” (buncha shovqin?), “啊” qo'shimchasi ko'proq kuchli

emotsiyalar uchun (jaxl qilish, hayron qolish) kabilarga ishlatiladi. Bu soʻz har doim gapning oxirida keladi va choʻziq talaffuzda aytiladi.

Madaniy farqlar ham emotsiyalarni ifodalashda katta rol oʻynaydi. Xitoy madaniyatining katta qismi shundan iboratki, harakatlar soʻzlardan koʻra balandroq gapiradi. Oʻzbek tilida odam his-tuygʻularini ochiq aytishga odatlangan, lekin xitoy tilida koʻproq yumshoq va ehtiyotkor ifoda ishlatiladi. Xitoyliklar "Men seni yaxshi koʻraman" yoki "Kechirasiz" deyish oʻrniga, mehr yoki pushaymonlikning vizual belgilaridan foydalanishni afzal koʻrishadi. Ogʻzaki boʻlmagan muloqot, shuningdek, xitoylik odamning oʻzini qanday his qilishini koʻrishning katta koʻrsatkichidir. Ularning koʻzlari, yuz ifodalari va ohangiga eʼtibor bering. Ogʻzaki soʻzlarda chuqurroq maʼno boʻlishi mumkin.

Masalan, "men seni sogʻindim" xitoy tilida "我想你了" deb aytiladi. Ammo baʼzi talabalar notoʻgʻri tarzda "我很想哭你" kabi gap tuzib qoʻyishadi, bu esa tabiiy emas. Yana bir misol: "men uyaldim" toʻgʻri shakli "我很不好意思", lekin talabalar "我很害羞你" deb ishlatishi mumkin. Madaniy jihatdan yana bir muhim jihat shuki, xitoy tilida emotsiyalar har doim ham toʻgʻridan-toʻgʻri aytilmaydi. Masalan, xitoyliklar baʼzan "men juda xursandman" oʻrniga "这不错" (yomon emas) kabi yumshoq ifodalarni ishlatishadi. Bu esa oʻzbek talabalar uchun tushunarsiz boʻlishi mumkin.

Ijtimoiy muloqotda esa rasmiy va norasmiy nutqni ajratish muhim hisoblanadi. Talabalar koʻpincha bu farqni chalkashtirib yuborishadi. Masalan: "很高兴认识您" (Siz bilan tanishganimdan xursandman) bu rasmiy muloqot. "见到你很开心" (Seni koʻrganimdan xursandman) bu esa norasmiy muloqot. Lekin baʼzi talabalar notoʻgʻri tarzda rasmiy holatda juda oddiy yoki nooʻrin tarzda emotsiyalar ishlatib yuboradi. Masalan, "你好, 我爱你老师" kabi gaplar ijtimoiy jihatdan mutlaqo notoʻgʻri

hisoblanadi. Yoki do'stlar orasida juda rasmiy gap ishlatish ham tabiiy muloqotni buzadi.

Shu bilan birga, ijtimoiy muloqotda emotsiyalarni ifodalash kontekstga ham bog'liq. Masalan, do'stga “我很开心见到你” deyish mumkin, lekin rasmiy yig'ilishda bu gap noo'rin bo'lishi mumkin. Shu sababli talabalar kontekstni ham hisobga olishlari kerak.

Xitoy tili she'riy tildir. O'z his-tuyg'ularingizni to'g'ridan-to'g'ri ifodalash o'rniga maqollar ham ishlatilishi mumkin. Bu tildan qanchalik qulay foydalanayotganingizni ko'rsatadi. Birovning yuzi baxtdan porlayotganini aytish o'rniga, mǎn miàn chūn fēng (mǎn miàn chūn fēng) dan foydalanishingiz mumkin. Biror kishining tinimsiz yig'layotganini lèi rú yǔ xià (lèi rú yǔ xià) orqali ifodalash mumkin.

Hamma joyda o'smirlar singari, jargon Xitoy yoshlari uchun asosiy narsadir. Yoshlarning kundalik jargonlarini kiritishdan ko'ra, ravonligingizni ko'rsatishning yaxshi usul. So'nggi paytlarda ma'lum iboralarni ifodalash uchun raqamlardan foydalanish mashhur bo'ldi. Sevgan insonga 五二零 (wǔ èr líng) yoki "Men seni yaxshi ko'raman" deb aytish urf bo'lgan. Tuyg'ularingizga javob bermayotganidan xafa bo'linsa g'azabni 七四五六 (qī sì wǔ liù) bilan bildirish mumkin.

Xulosa. O'zbek talabalari tomonidan xitoy tilida emotsiyalarni ifodalashdagi yuqoridagi qiyinchiliklarni kamaytirish uchun bir nechta samarali yechimlar mavjud:

1. Lingvistik xatolarni kamaytirish uchun grammatik asoslarni kuchli o'rganish kerak. Ya'ni xitoy tilida so'z tartibi quyidagicha:

(Subject + Adverb + Verb + Object) doimiy qoida asosida mashq qilish lozim.

2. Modal zarflardan to'g'ri foydalanishni mustahkamlash uchun maxsus mashqlar bajarish kerak. Masalan, “很”, “非常”, “太”, “真” so'zlarini alohida gaplarda ishlatib ko'rish.

3. Madaniy farqlarni tushuntirish uchun xitoy madaniyatini ko'proq o'rganish zarur. Xitoy filmlari, seriallari va real suhbatlarni tomosha qilish orqali talabalar emotsiyalar qanday ifodalashini amalda ko'rishadi.

4. Ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishi kerak. Talabalar turli vaziyatlarda (o'qituvchi, do'st, rasmiy uchrashuv) alohida dialoglar tuzib mashq qilishlari kerak. Bu real hayotdagi muloqotni osonlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. {HSK Standard Course 1-3} - Beijing Language and Culture University Press, 2014.

2. {Integrated Chinese: Level 1-2 textbook} – Cheng & Tsui Company, 2010.

3. Li, X. (2020). Modern Chinese Grammar and Emotion Expressions. Beijing Language and Culture University Press.

4. Hashimova, S. (2019). Xitoy tili grammatikasi. Toshkent: Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti.

5. Wang, L. & Zhang, Y. (2021). "Intercultural Communication: China and Central Asia". Journal of Asian Linguistic Studies, 12(3), 45-58.

6. Zhu, D. (2018). Errors Analysis in Teaching Chinese as a Foreign Language. Shanghai: East China Normal University Press.